

Broedende Strandplevieren trotseren toerisme: levend pleidooi voor rustzones op het strand

Guido Rappé

Tot ongeveer de jaren zestig deed de Strandplevier aan onze kust zijn naam alle eer aan. Onder druk van het toegenomen kusttoerisme moest hij zijn traditionele broedplaats echter verlaten. Het lot van de populatie, dat veel parallellen vertoont met dat van de Dwergstern, leek bezegeld. Gelukkig is de Strandplevier net iets minder stenotiep en/of iets meer stressbestendig dan de Dwergstern. De doodstrijd van de soort wordt hierdoor zo lang gerekt dat het niet mooi meer is om zien dat wij niet eerder hebben ingegrepen. Het zag er namelijk op het eerste zicht allemaal niet zo dramatisch uit, oordeelden de ornithologen. Daarbij keken ze echter te veel naar de bomen en te weinig naar het bos.

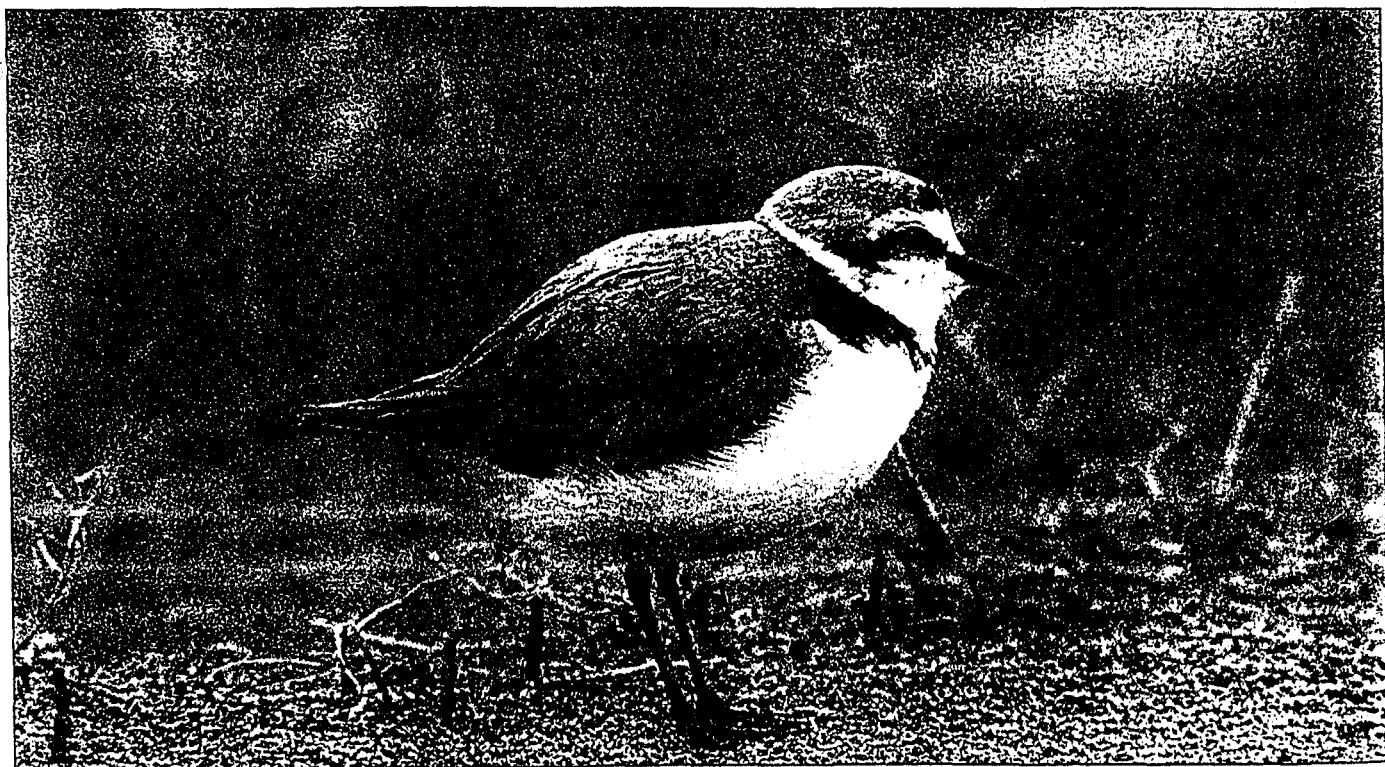
Recht evenredig met het kusttoerisme verrezen de opgespoten terreinen als grote platte molshopen uit het Vlaamse landschap. Deze verschenen vooral rond de havens in het binnenland (Gent, Antwerpen) maar ook de kust bleef niet gespaard; de IJzermonding te Nieuwpoort en de haven van Zeebrugge kregen hun deel. Een gedeelte van de strandplevierpopulatie vond in deze marginale ruimten een onderkomen. Vooral het, relatief kleine, buitendijkse opgespoten terrein ten oosten van de vaargeul te Zeebrugge, aangelegd op een voormalige slikplaat, herbergde in de zestiger en het begin van de zeventiger jaren 20 en meer koppels. Ook hier moest de Strandplevier wijken. De kolonie ging verloren door de aanleg van een militaire haveninstallatie. Daar tegenover staat de steile opgang van de aantallen broedende paren op bv. de Antwerpse opgespoten terreinen (Van Impe 1991) en iets later ook op de nieuwe haventerreinen te Zeebrugge.

Ondertussen was de soort in natuurlijke broedbiotopen

al beperkt tot enkele secundaire duinpannen aan de Westkust en enkele koppels in het schorreservaat van het Zwin. Het eerste gebied kreeg een gevoelige klap met de verkaveling van de bufferzone van het staatsnatuurservaat de Westhoek, waardoor de recreatiedruk op het reservaat geweldig toenam. Het tweede gebied is voor het grootste deel niet echt optimaal geschikt voor de Strandplevier.

Tegen het eind van de jaren zeventig was de echte "Strand"plevier nagenoeg uitgestorven in ons land.

Niets menselijks is de Strandplevier echter vreemd: schaarste kweekt behoefte. Onder het motto "terug naar de natuur" waagden enkele onverlaten het in de jaren tachtig nog op het strand te broeden. Zo vond ik op 18 juni 1983 op het strand van Lombardsijde, vóór het militair domein, één nest en was er nog minstens één koppel sterk aan het alarmeren. Op zaterdagvoormiddag 17 juni 1989 vond ik op het westelijkste deel van het strand te Heist een volledig legsel op 5 m afstand van een windscherm waarachter, zijde Strandplevier, een

Strandplevier

Foto: A.C. Zwaga

schijnende zonneklapper. Het broedend vrouwtje Strandplevier trok zich hier niets van aan! (Onze suggestie voor een nieuw type schuiltent?) Een wandelaar op 100 m afstand was voor de vogel echter voldoende om het nest te verlaten en om pas terug te keren als "de kust veilig" was d.w.z. als de wandelaar wegwandelde. Benieuwd hoe het weekendtoerisme over dit legsel heen was gegaan, maar met een bang hart, keerde ik op dinsdag 20 juni terug. Van het legsel was er uiteraard geen spoor meer. Inspectie van de strand- en slikvlakte ter plaatse leverde enkele Strandplevieren met dubieus gedrag op en een koppel met 2 relatief grote jongen, zeker niet afkomstig van het legsel dat ik 3 dagen eerder vond. Dit 2de koppel kan ook op het strand gebroed hebben, of op het aangrenzend haven-terrein. Ik schat het aantal broedparen op het strand zelf op 1 à 3. Tenslotte vermeld ik nog de waarneming van een mannetje met één pullus op het strand tussen Nieuwpoort en Oostduinkerke op zondag 24 juni 1990.

We kunnen niets anders dan mededogen voelen voor deze wanhoopspogingen. Ik heb met een delegatie van de Strandplevieren gesproken. Ze zijn niet veeleisend. Ze verlangen niet dat al hun oude gronden teruggegeven worden. Ze vragen alleen dat de apartheid zou worden afgeschaft: dat het strand niet alleen voor tweevetige zoogdieren zou zijn.

Vermits sommige activiteiten, zoals broeden van de ene en recreëren van de andere niet verenigbaar zijn, vragen ze enkele rustzones gedurende de broedtijd (1 april-15 juli). Die rustzones zijn het westelijke strand van Heist (vanaf het vissersmonument tot de oostelijke havendam van Zeebrugge), het strand voor het militair domein te Lombardsijde, de duinen en het strand tussen Nieuwpoort en Oostduinkerke en tussen Oostduinkerke en Koksijde en de zeereep en strand voor het staats-

natuurreservaat de Westhoek (met afbraak van de betonnen dijk tegen de duinvoet). Het zou helemaal mooi zijn als ook de camping net over de grens met Frankrijk verdween en de rustzone doorgetrokken werd tot de bebouwing te Bray-Dunes.

De tijdelijkheid van opgespoten terreinen als beschikbare broedruimte wordt treffend geïllustreerd in het recente artikel van Van Impe (1991): van 117 koppels in 1981 tot 17 in 1990 op de Antwerpse opgespoten terreinen. Wie nog niet overtuigd is kan ook het overzichtsartikel van Devos et al. (1991) raadplegen: "In de achterhaven van Zeebrugge was er een terugval van 22-26 koppels in 1981 tot 4 in 1990". De totale Belgische populatie werd meer dan gehalveerd in het laatste decennium. Dit alles wijst duidelijk in dezelfde richting: willen wij de Strandplevier als broedvogel behouden in ons land, dan ligt zijn toekomst niet op de opgespoten terreinen rond de havens, maar in natuurlijke biotopen aan de kust.

Ik hoop van harte dat natuurbehoudsinstanties en overheid (Ministerie van Openbare Werken, verantwoordelijk voor strand en zeewerende duinen, en de lokale gemeentebesturen) de rechtmatigheid en gematigdheid van het eisenpakket van de Strandplevieren inzien en de handen in mekaar slaan om de Vlaamse kust iets van de verloren gegane eigenheid terug te geven.

Literatuur

Devos K., P. Meire, P. Maes, L. Benoy, J. Gabriëls, F. De Scheemaeker, W. De Smet, J. Van Impe, 1991. Broedvogel-populaties van steltlopers in België, 1989-1990. *Oriolus* 57: 43-56.

Van Impe J., 1991. Een overzicht van de broedende steltlopers op de opgespoten terreinen van Antwerpen-Linkeroever (1977-1990). *Oriolus* 57: 9-17.

Guido Rappé, p/a Bioserv. Spoorweglaan 5. 9880 Aalter.

CLUB *Exotica*

NATUURREIZEN - VOORJAAR 1992

Gedetailleerde programma's en inlichtingen te bekomen bij Jean-Luc Busschaert, Salvialaan 35 te 9144 Steendorp. Tel. 03/774 37 77 of 775 62 27 (fax: 03/774 09 51). Club Exotica is een departement van Beveren Travel (lic A1437).

- ☆ 08/02: **CENTRAAL-INDIA**: 15 dagen - 74.500 F - bezoeken aan Bombay, Kanha en Bandhavgarh NP, Khajuraho, Agra, Bharatpur en Delhi. Begeleider: Busschaert J.L.
- ☆ 28/02: **SRI LANKA**: 17 dagen - 62.500 F - bezoeken aan Kalutara-estuarium, Yala en Bundala NP, Wira Wila - vogelreservaat, Horton Plains, Peradenia Botanical Gardens, Dambula, Sigirya-rots en jungle en Negombo. Begeleider: Arnhem R. of Van Puymbroeck G.
- ☆ 08/03: **EVERGLADES/YUCATAN**: 16 dagen - 79.000 F - bezoeken aan Sanibel (Ding Darling), Everglades (Flamingo Lodge), Celestun, Puuc-route, Uxmal, Rio Lagartos en Sian Ka'an NP. Begeleider: Busschaert J.L.
- ☆ 03/04: **SRI LANKA**: cfr. 28/02
- ☆ 04/04: **KENYA**: - Great-Rift-safari: 16 dagen - 85.000 F
- Kenya/Tanzania: 16 dagen - 99.000 F
- ☆ 24/04: **KENYA**: ornithologisch paradijs - 16 d - 75.000 F - bezoek aan Aberdares, Samburu, Baringo, Bogoria, Kerio Valley, Kamnarok, Kakamega, Lake Victoria, Awasi, Ahero, Nakuru en Naivasha. Begeleider: Busschaert J.L.
- ☆ 02/06: **NAMIBIE**: kampeer/bungalowsafari - 17 d - 112.500 F - bezoek aan Waterberg Mountains, Etosha NP, Twijelfontein, Damaraland, Kakoaveld, Skeleton Coast Park, Terrace Bay, Cape Cross, Swakopmund, Namib Desert en Naukluft NP. Begeleider: Busschaert J.L.

Inschrijvingen door storting van 10.000 F op rekening 001-2287445-67 van Club Exotica.